

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000246

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-02-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковач Аліна Ярославівна

2. Alina Y. Kovach

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9862-7554

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 23-03-2026

Спеціальність за освітою: Економіка

Місце роботи здобувача: Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України

Код за ЄДРПОУ: 22109967

Місцезнаходження: вул. Університетська, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11886

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.52.17, 06.52.25, 06.61.33

Тема дисертації:

1. Трансформування державної системи та механізмів управління розвитком сільських територій
2. Transformation of the state system and mechanisms for managing the development of rural areas

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретико-методичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення державної системи та механізмів управління розвитком сільських територій в контексті сучасних соціально-економічних трансформацій, децентралізаційних процесів, безпекових викликів та євроінтеграційного курсу України. Здійснено теоретичне узагальнення сутності категорії «сільські території» в контексті сучасних викликів воєнного стану, глобалізаційних трансформацій та посилення конкуренції за ресурси, що зумовлює необхідність переосмислення їх ролі в системі державного управління та забезпеченні продовольчої й економічної безпеки країни. Розкрито перспективи соціально-економічного розвитку сільських територій України в умовах воєнних та поствоєнних трансформацій, що інтерпретуються як багатовимірний виклик для безпекової, демографічної, економічної, екологічної та інституційної підсистем розвитку. Обґрунтовано, що руйнування інфраструктури, аграрна

моноспеціалізація, депопуляція, відтік молоді та кваліфікованих кадрів, соціальна маргіналізація й інституційна фрагментація формують комплексну кризу сільського простору, подолання якої потребує переходу від редуції села до аграрної функції до моделі багатокомпонентної, інноваційної та екологічно орієнтованої локальної економіки. Акцентовано на екологічній трансформації, що включає запровадження сталого землекористування, раціонального водокористування, підтримки біорізноманіття, екотуризму й економічних стимулів «зеленої» економіки, а також на використанні можливостей європейської інтеграції (CAP, Interreg, Horizon Europe) для фінансування, трансферу технологій і виходу на зовнішні ринки. Проаналізовано економічну активність підприємництва у сільській місцевості. Виокремлено ключові фактори впливу на розвиток підприємницьких ініціатив, охарактеризовано специфіку функціонування малого та середнього бізнесу в умовах територіальних обмежень, інфраструктурної недостатності та низької ресурсної забезпеченості. Ідентифіковано та систематизовано основні бар'єри для розвитку підприємництва у сільській місцевості Закарпатської області, що набули своєї актуальності у період кризи COVID-19 та в умовах воєнного стану. Окреслено перспективні напрями розвитку сільського бізнесу, зокрема у сферах агропереробки, локальних сервісів, зеленого та активного туризму, що набувають вагомого значення в умовах диверсифікації економіки та формування нових моделей розвитку сільських територій. Проаналізовано особливості вітчизняних механізмів управління сільськими територіями та досліджено можливості трансформації вітчизняної системи управління на основі європейського досвіду. Виокремлено та досліджено принципи, інструменти та етапи управління, спрямовані на забезпечення сталого розвитку, просторової збалансованості, ефективного використання ресурсів та підвищення якості життя сільського населення. Особливу увагу приділено специфіці Закарпатської області, зокрема впливу гірського рельєфу, мультиетнічності та міграційних процесів на управлінську спроможність громад. Запропоновано удосконалену модель механізму управління сільськими територіями, яка враховуватиме адаптивність, державно-приватне партнерство, багаторівневість впливів і екологічну орієнтацію як ключові умови сталого розвитку сільських територій.

2. The dissertation is devoted to substantiating the theoretical and methodological foundations and developing practical recommendations for improving the state system and mechanisms for managing the development of rural areas in the context of modern socio-economic transformations, decentralization processes, security challenges, and Ukraine's European integration course. A theoretical generalization of the essence of the category "rural areas" has been carried out in the context of modern challenges of martial law, globalization transformations, and increased competition for resources, which necessitates a rethinking of their role in the system of state management and ensuring the country's food and economic security. The prospects for the socio-economic development of rural areas in Ukraine in the context of military and post-war transformations are revealed, which are interpreted as a multidimensional challenge for the security, demographic, economic, environmental, and institutional subsystems of development. It is substantiated that the destruction of infrastructure, agricultural monospecialization, depopulation, the outflow of young people and skilled workers, social marginalization, and institutional fragmentation form a complex crisis in rural areas, overcoming which requires a transition from the reduction of villages to an agrarian function to a model of a multi-component, innovative, and environmentally oriented local economy. The emphasis is on ecological transformation, which includes the introduction of sustainable land use, rational water use, support for biodiversity, ecotourism, and economic incentives for a "green" economy, as well as the use of European integration opportunities (CAP, Interreg, Horizon Europe) for financing, technology transfer, and access to foreign markets. The economic activity of entrepreneurship in rural areas was analyzed. Key factors influencing the development of entrepreneurial initiatives were identified, and the specifics of the functioning of small and medium-sized businesses in conditions of territorial restrictions, infrastructure deficiencies, and low resource availability were characterized. The main barriers to the development of entrepreneurship in rural areas of the Zakarpattia region, which became relevant during the COVID-19 crisis and under martial law, are identified and systematized. Promising areas for the development of rural business are outlined, particularly in the fields of agro-processing, local services, green and active tourism, which are becoming increasingly important in the context of economic diversification and the

formation of new models for the development of rural areas. The peculiarities of domestic mechanisms for managing rural areas have been analyzed and the possibilities for transforming the domestic management system based on European experience have been explored. The principles, instruments, and stages of management aimed at ensuring sustainable development, spatial balance, efficient use of resources, and improving the quality of life of the rural population are identified and studied. Particular attention is paid to the specifics of the Zakarpattia region, in particular the impact of mountainous terrain, multi-ethnicity, and migration processes on the management capacity of communities. An improved model of rural area management is proposed, which will take into account adaptability, public-private partnerships, multi-level influences, and environmental orientation as key conditions for the sustainable development of rural areas.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0125U000943 0125U001220 0124U003247

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Ковач А.Я., Готра В.В. Зарубіжний досвід розвитку сільських територій. Геополітика України: історія і сучасність, 2021. Вип. 2 (27). С.154-160.
- 2. Ковач А.Я., Готра В.В. Вплив процесу децентралізації на розвиток сільських територій. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка», 2021. Вип. 1 (57). С.30-37.
- 3. Ковач А.Я. Інституціональні засади посилення впливу агропромислового сектору на розвиток сільських територій України. Регіональна економіка, 2023. № 2 (108). С.88-92.
- 4. Ковач А.Я. Категорія «Сільські території»: підходи до визначення поняття, основні функції. Регіональна економіка, 2023. № 3 (109). С.86-92.
- 5. Ковач А. Я. Перспективи соціально-економічного розвитку сільських територій в сучасних умовах. Регіональна економіка, 2025. №2(116). С. 56-64.
- 6. Ковач А.Я. Вплив децентралізації на фінансову спроможність сільських територіальних громад. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права, 2025. № 5. С. 20-25.
- 7. Ковач А.Я. Аналіз економічної активності сільського підприємництва. Український журнал прикладної економіки та техніки, 2025. № 3 (10,57). С. 268-272.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0125U000943 0125U001220 0124U003247

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Готра Вікторія Вікторівна

2. Viktoriya V. Hotra

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9063-3885

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 56809349500

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Штулер Ірина Юріївна

2. Iryna Y. Shtuler

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0852-8526

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 56074657000

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління"

Код за ЄДРПОУ: 16476880

Місцезнаходження: вул. Ушинського, Київ, 03153, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Попадинець Назарій Миколайович

2. Nazariy M. Popadynets

Кваліфікація: д.е.н., с.д., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7556-6135

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57189048928

Повне найменування юридичної особи: Відокремлений структурний підрозділ "НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

Код за ЄДРПОУ: 37073535

Місцезнаходження: вул. Горбачевського, Львів, 79044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ганущак-Єфіменко Людмила Михайлівна

2. Lyudmyla M. Ganuschak-Efimenko

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4458-2984

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 35758920800

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Герзанич Віталій Михайлович

2. Vitalii M. Herzanych

Кваліфікація: к.е.н., доцент, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5344-6095

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Газуда Леся Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Газуда Леся Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна